

ВІДГУК

**офіційного опонента, доктора педагогічних наук,
професора Ковальчука Василя Івановича
на дисертацію Омок Ганни Анатоліївни «Підготовка майбутніх
бакалаврів з фізичної культури та спорту до професійно-педагогічної
діяльності в умовах ПТНЗ», подану на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і
методика професійної освіти**

1. Актуальність обраної теми

Одним із чинників розбудови української державності є якісна підготовка майбутніх фахівців робітничих професій, що виступає каталізатором створення потужного людського капіталу на сучасному ринку праці, який нині характеризується досить вільним та активним переміщенням товарів, грошей, послуг та людей. В цьому контексті актуалізується проблема формування готовності до ефективної педагогічної діяльності викладачів фізичної культури та спорту, від якості роботи яких залежить здоров'я та фізичне благополуччя наших громадян.

Наразі посилюються вимоги до їх професійної підготовки та професіоналізму, особливо, зокрема в специфічних умовах ПТНЗ – місці, де готуються до виходу на ринок праці кваліфіковані працівники для різних сфер і галузей суспільного життя.

Отже необхідність удосконалення шляхів, змісту й науково-методичного забезпечення підготовки майбутніх бакалаврів з фізичної культури та спорту до професійно-педагогічної діяльності в умовах ПТНЗ є наразі одним з важливих завдань вищої школи, що посилює актуальність, науково-теоретичне та практичне значення дослідження Г. А. Омок.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, та їхня достовірність

Наукові положення, висновки та пропозиції, сформульовані Омок Ганною Анатоліївною в дисертації, є чіткими й обґрунтованими, послідовними та логічними, змістовними й аргументованими. Варто відзначити чіткість і наукову виваженість основних положень дослідження, комплексний підхід до вивчення теоретичних засад проблеми, який зумовив глибинність змістового наповнення роботи.

Авторкою доведено необхідність корекції системи підготовки майбутнього бакалавра з фізичної культури та спорту й підтверджено це негативними тенденціями, що наявні в практиці професійно-педагогічної діяльності викладачів фізичної культури і спорту, які працюють в умовах сучасних ПТНЗ». У дисертації чітко сформульовано суперечності, що існують у сучасній системі підготовки фахівців спеціальності 017 «Фізична культура і спорт», запропоновано шляхи їх подолання.

Аналіз роботи засвідчує, що дисертанткою проведено глибоке науко-педагогічне дослідження; здійснено аналітико-синтетичне опрацювання значної кількості науково-теоретичних джерел, що характеризують професійну підготовку майбутніх бакалаврів з фізичної культури та спорту на сучасному етапі; зроблено порівняльний аналіз вітчизняного та зарубіжного досвіду формування у майбутніх бакалаврів з фізичної культури та спорту готовності до професійно-педагогічної діяльності в ПТНЗ; виокремлено перспективні напрями реалізації професійної підготовки майбутніх бакалаврів з фізичної культури та спорту у закладах вищої освіти в контексті нової освітньої стратегії з екстраполяцією їх у майбутнє професійної педагогіки.

Це дає підстави стверджувати, що дисертація «Підготовка майбутніх бакалаврів з фізичної культури та спорту до професійно-педагогічної діяльності в умовах ПТНЗ» є комплексним, цілісним, завершеним і самостійним дослідженням.

Високий ступінь достовірності й переконливості результатів дослідження забезпечується оптимальною дослідницькою методологією; комплексним застосуванням низки теоретичних та емпіричних методів дослідження; широтою, різноманітністю опрацьованої джерельної бази, що включає законодавчі, нормативно-методичні документи в галузі вищої освіти, наукові праці українських та зарубіжних учених і нараховує 255 джерел, що свідчить про ґрунтовне опрацювання проблеми й наукову зрілість дисертантки.

Ґрунтовність дослідження Г. А. Омок підкреслюється можливістю відтворення педагогічного досвіду з вирішення окресленої проблеми у вітчизняних закладах вищої освіти.

Детальне ознайомлення з текстом дисертації дає підстави стверджувати, що підхід її автора до вивчення процесу підготовки майбутніх бакалаврів з фізичної культури та спорту готовності до професійно-педагогічної діяльності в умовах ПТНЗ відзначається фундаментальністю, цілісністю та новаторством.

Наукова робота – чітко структурована, характеризується логічністю викладу, якісним оформленням наукового апарату роботи, глибокою продуманістю, збалансованістю текстового та графічного матеріалу й підпорядкована реалізації основних завдань дослідження.

У першому розділі дисертації – «Теоретичні засади підготовки майбутніх бакалаврів з фізичної культури та спорту до професійно-педагогічної діяльності в умовах ПТНЗ» – здійснено глибокий теоретичний аналіз проблеми, висвітлено наукові витоки та дефінітивний аналіз ключових понять дослідження; висвітлено перспективний досвід формування готовності майбутніх бакалаврів з фізичної культури та спорту до професійно-педагогічної діяльності в умовах ПТНЗ й окреслено її особливості.

Ознайомлення з дисертацією засвідчило, що дослідниця продемонструвала системний підхід до вивчення такого педагогічного

явища, як професійна підготовка майбутніх бакалаврів з фізичної культури та спорту до професійно-педагогічної діяльності в умовах ПТНЗ.

Це свідчить про критичність, інноваційність і глибинність мислення авторки наукового дослідження та методологічну визначеність, що й уможливило успішне завершення наукового пошуку зі складної, але актуальної й перспективної теми, яка виноситься на захист.

У другому розділі – «Науково-методичне забезпечення підготовки майбутніх бакалаврів з фізичної культури та спорту до професійно-педагогічної діяльності в умовах ПТНЗ» – розкрито сутність і структуру готовності майбутніх бакалаврів з фізичної культури та спорту до професійно-педагогічної діяльності як результату їхньої підготовки до роботи у ПТНЗ; визначено організаційно-педагогічні умови формування у майбутніх бакалаврів з фізичної культури та спорту готовності до професійно-педагогічної діяльності в ПТНЗ: моделювання акмеологічного професійно орієнтованого освітнього середовища в ЗВО з проєкцією на роботу в умовах ПТНЗ; інтеріоризація емоційно-ціннісних позицій успішних майстрів виробничого навчання засобами недирективного впливу; організація квазіпрофесійної діяльності майбутніх фахівців з фізичної культури та спорту з екстраполяцією в практику роботи в ПТНЗ.

На особливу увагу в другому розділі заслуговує наукове обґрунтування авторської моделі підготовки майбутніх бакалаврів з фізичної культури та спорту до професійно-педагогічної діяльності в умовах ПТНЗ.

Дисертантка підкреслює, що оздоровчий ефект фізичного виховання в ПТНЗ посилює виважене адекватне науково-методичне забезпечення проведення фізкультурно-оздоровчої роботи, правильне поєднання фізичних навантажень і відпочинку; попередження перевантаження організму учнів ПТНЗ, проведення профілактичних заходів щодо попередження травматизму, пропаганда здорового способу життя, акцентуючи на особистому прикладі викладача фізичної культури та спорту.

У третьому розділі – «Дослідно-експериментальна робота з підготовки майбутніх бакалаврів з фізичної культури та спорту до професійно-педагогічної діяльності в закладах професійно-технічної освіти» – чітко окреслено систему оцінювання готовності майбутніх бакалаврів з фізичної культури та спорту до професійно-педагогічної діяльності в умовах ПТНЗ; розкрито особливості освітнього процесу, побудованого на авторських інноваційних засадах; висвітлено організацію педагогічного експерименту та проаналізовано його результати.

Переконливим у третьому розділі є: тематичний план підготовки в експериментальному ЗВО майбутніх бакалаврів фізичної культури і спорту до професійно-педагогічної діяльності в умовах ПТНЗ; детальний опис педагогічних ситуацій і прикладів розв'язання їх; аналіз освітньо-професійної програми, зміст якої було спрямовано на підготовку майбутніх бакалаврів фізичної культури і спорту до професійно-педагогічної діяльності в ПТНЗ.

Теоретичною цінністю, позначеною науковою новизною, в дисертаційній роботі вважаємо авторську інтерпретацію поняття «готовність майбутніх бакалаврів з фізичної культури та спорту до професійно-педагогічної діяльності в умовах ПТНЗ» як інтегративний комплекс знань (фахових – у галузі фізичної культури та спорту, психолого-педагогічних); спеціальних фізкультурно-спортивних умінь і здібностей; навичок методичної, організаційної, спортивно-оздоровчої, виховної, просвітницької, аніматорської роботи; особистісного прагнення та психофізичної здатності працювати з учнівською молоддю в ПТНЗ.

Вартісним здобутком дисертантки, на наш погляд, є ретельно продумані й чітко сформульовані критерії та показники сформованості мотиваційно-ціннісного, когнітивно-змістового, операційно-діяльнісного та оцінно-результативного компонентів готовності майбутніх бакалаврів з фізичної культури та спорту до професійно-педагогічної діяльності в ПТНЗ, які готують платформу для побудови надійного діагностичного інструменту.

Безумовною заслугою авторки вважаємо розроблений комплекс формувальних заходів, безпосередньо спрямованих на забезпечення організаційно-педагогічних умов формування у майбутніх бакалаврів з фізичної культури та спорту готовності до професійно-педагогічної діяльності в ПТНЗ.

Здійснене експериментальне дослідження довело, що впровадження організаційно-педагогічних умов у процес підготовки майбутніх бакалаврів з фізичної культури та спорту до професійно-педагогічної діяльності в умовах ПТНЗ зробить цей процес ефективнішим.

У дослідній частині дисертаційної праці відмічаємо ступінь достовірності результатів експерименту, що зумовлена, перш за все, обґрунтованістю наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Наукова новизна результатів дослідження

Наукова розвідка Омок Г. А. суттєво збагачує теорію та методика професійної освіти, є новаторською і перспективною, має теоретичну цінність і практичне значення та свідчить про вміння дисертантки бачити актуальні наукові проблеми й успішно працювати над їхнім вирішенням.

Проведений аналіз наукових джерел та сучасної нормативної бази з подальшим узагальненням і систематизацією його результатів уможливив з'ясування рівня розробленості проблеми й конкретизації сутності ключових понять дослідження, для розробки авторського конструкта готовності майбутніх бакалаврів з фізичної культури та спорту до виконання професійно-педагогічної діяльності в умовах закладів ПТО; узагальнення й систематизація методичного досвіду сприяли створенню перспективної методики підготовки студентів спеціальності 017 «Фізична культура та спорт» до професійно-педагогічної діяльності; моделювання дало змогу розробити цілісну систему підготовки майбутніх бакалаврів з фізичного виховання та спорту до виконання професійно-педагогічної діяльності в

ПТНЗ, а також унаочнення зв'язків між елементами цієї системи. За допомогою емпіричних методів дослідження вивчено актуальні характеристики професійно-педагогічної діяльності викладачів фізичної культури в ПТНЗ; здійснено експертне оцінювання, тестування, анкетування, опитування та оцінювання ситуативних завдань і встановлено рівень підготовленості майбутніх викладачів фізичної культури до професійно-педагогічної діяльності в ПТНЗ; проведено педагогічний експеримент, що дав змогу перевірити й підтвердити ефективність авторської моделі та організаційно-педагогічних умов формування готовності майбутніх бакалаврів з фізичної культури та спорту до виконання професійно-педагогічної діяльності в умовах закладу ПТО. Завдяки статистичним методам проведено обробку даних педагогічного експерименту.

Наукова новизна одержаних результатів полягає:

- в теоретичному обґрунтуванні й експериментальній перевірці авторської моделі підготовки майбутніх бакалаврів з фізичної культури та спорту до професійно-педагогічної діяльності в ПТНЗ;

- розробці професіографічного конструкту «готовність майбутніх бакалаврів з фізичної культури та спорту до професійно-педагогічної діяльності в умовах ПТНЗ», який операціоналізує зміст мотиваційно-ціннісного, когнітивного-змістового, операційно-діяльнісного та оцінно-результативного компонентів готовності педагога до реалізації професійно-педагогічної діяльності при викладанні учням ПТНЗ дисципліни «Фізична культура»;

- експлікації організаційно-педагогічних умов відповідного процесу; уточненні дефініцію готовності майбутніх бакалаврів з фізичної культури та спорту до професійно-педагогічної діяльності в умовах ПТНЗ;

- в удосконаленні процесу підготовки майбутніх викладачів фізичної культури до здійснення професійно-педагогічної діяльності в ПТНЗ шляхом збагачення змісту, форм, методів і засобів навчання майбутніх бакалаврів освітньої програми «Фізична культура і спорт», методики визначення рівня

готовності майбутніх викладачів до професійно-педагогічної діяльності в умовах ПТНЗ.

4. Значущість результатів дослідження для науки й практики та можливі шляхи їх використання

Проведене педагогічне дослідження, на нашу думку, суттєво збагатить наукові знання про напрями, зміст, структуру форми, методи, основні характеристики професійної підготовки майбутніх бакалаврів з фізичної культури та спорту до професійно-педагогічної діяльності в умовах ПТНЗ України.

Дисертаційна робота має науково-практичну цінність, що створює можливість використання результатів дослідження у процесі вдосконалення концепції професійної підготовки майбутніх бакалаврів з фізичної культури та спорту в закладах вищої освіти України, а також при написанні підручників та навчально-методичних посібників з педагогіки вищої школи, які можуть стати змістовою основою педагогічної складової магістерських програм у закладах, де готують фахівців з фізичної культури та спорту.

Практичне значення одержаних результатів полягає у вдосконаленні змісту виробничої практики, а також навчально-методичних комплексів дисциплін, які безпосередньо передбачають формування готовності студентів до професійно-педагогічної діяльності в умовах ПТНЗ; розробленні ефективного діагностичного інструментарію для визначення рівня готовності майбутнього бакалавра з фізичної культури та спорту до професійно-педагогічної діяльності в умовах ПТНЗ.

5. Повнота викладення наукових положень і результатів дослідження в опублікованих працях

Робота пройшла достатню апробацію. Основні положення дисертації Омок Г. А. досить повно висвітлено в 13 публікаціях, із них: 7 – статті в наукових фахових виданнях, 6 – матеріали конференцій.

6. Оцінка змісту й оформлення дисертації та автореферату

Дисертація та автореферат написані грамотно й оформлені згідно з чинними вимогами. Виклад основних наукових положень, висновків і рекомендацій у роботі – послідовний, логічно завершений, з чіткими формулюваннями; мова тексту дисертації – виразна, лаконічна, відповідає нормам наукового стилю. Зміст автореферату – ідентичний основним положенням дисертації.

7. Зауваження до змісту дисертації

Позитивно оцінюючи наукове та практичне значення отриманих дисертанткою результатів, вважаємо за необхідне зазначити окремі дискусійні положення та зауваження щодо дисертаційної роботи.

1. Вважаємо, що робота б значно виграла, якщо б Ганна Анатоліївна, ширше розкрила систему організації фізкультурно-спортивної діяльності в закладах професійної (професійно-технічної) освіти та акцентувала увагу на здобутках її вихованців у цій сфері.

2. В підрозділі 2.2. авторка визначила організаційно-педагогічні умови формування у майбутніх бакалаврів з фізичної культури та спорту готовності до професійно-педагогічної діяльності в ПТНЗ, доцільно було б обґрунтувати чому саме ці педагогічні умови стали предметом дослідження.

3. Звертаємо увагу на те, що змістово-реалізаційний блок моделі формування в майбутніх бакалаврів з фізичної культури та спорту готовності до професійно-педагогічної діяльності в ПТНЗ (рис. 2.2) бажано було б доповнити змістом підготовки.

4. У розділі 2 було б доцільно чіткіше прописати, як співвідноситься модель підготовки майбутніх бакалаврів з фізичної культури та спорту до виконання професійно-педагогічної діяльності та створення відповідних педагогічних умов.

5. На наш погляд, у третьому розділі, варто було б глибше проаналізувати діагностичний інструментарій, використаний дослідницею в педагогічному експерименті.

Загальний висновок.

Разом з тим, вказані зауваження не є принциповими і не впливають на загальне позитивне враження від дисертаційного дослідження. Робота, автореферат, авторські статті виконані на достатньому науково-теоретичному та методичному рівні, містять різноплановий і ретельно опрацьований новий матеріал, аналіз якого дає підстави дійти наступного висновку: дисертація на тему «Підготовка майбутніх бакалаврів з фізичної культури та спорту до професійно-педагогічної діяльності в умовах ПТНЗ» за науковим рівнем і новизною поставлених завдань, обґрунтованістю основних положень, практичним значенням отриманих результатів відповідає вимогам щодо робіт на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук, зокрема, пп. 9, 11, 12, 13 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 липня 2013 року №567, а її авторка, *Омок Ганна Анатоліївна*, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор, завідувач

кафедри професійної освіти та технологій

сільськогосподарського виробництва

Глухівського національного педагогічного

університету імені Олександра Довженка

В. І. Ковальчук

